

Leo Trotskij

Revolution och krig i Kina

5 januari 1938

*Denna text skrev Trotskij som inledning till första upplagan av Harold R. Isaacs bok **The Tragedy of the Chinese Revolution** [Den kinesiska revolutionens tragedi]¹*

Först av allt är den omständigheten att författaren till denna bok tillhör den historiska materialismens skola enligt vår mening inte tillräcklig för att hans arbete utan vidare ska godkännas. Under dagens förhållanden skulle den marxistiska etiketten snarare väcka vår misstänksamhet än vinna vårt bifall. Hand i hand med den sovjetiska statens degenerering har marxismen under de senaste femton åren genomgått en period av nedgång och urartning utan tidigare motstycke. Från ett instrument för analys och kritik har marxismen förvandlats till ett verktyg för billigt urskuldande. Istället för att analysera fakta, används den till att välja ut spetsfundigheter till stöd för högt uppsatta klienter.

Under 1925-27 års kinesiska revolution spelade Kommunistiska internationalen en mycket stor roll, vilket utförligt skildras i denna bok. Vi skulle dock få leta förgäves i Kommunistiska internationalens bibliotek efter en bok som på något sätt försöker ge en komplett bild av den kinesiska revolutionen. Istället hittar vi massvis med ”konjunkturrella” arbeten, som fogligt återspeglar varje sicksackande i Kommunistiska internationalens politik, eller rättare sagt den sovjetiska diplomatin i Kina, och låter fakta liksom den allmänna framställningen underordnas allt sicksackande. I motsats till denna litteratur, som inte kan väcka något annat än mental avsmak, representerar Isaacs bok ett vetenskapligt arbete från början till slut. Den bygger på en samvetsgrann undersökning av ett stort antal förstahandskällor och kompletterande material. Isaacs ägnade mer än tre år åt detta arbete. Det bör tilläggas att han tidigare hade verkat fem år i Kina som journalist och observatör av kinesiskt liv.

Författaren till denna bok närmar sig revolutionen som en revolutionär och ser ingen anledning att dölja det. I ögonen på en källborgare är en revolutionär synvinkel nästan likvärdig med avsaknad av vetenskaplig objektivitet. Vi menar precis tvärtom: endast en revolutionär – naturligtvis under förutsättningen att han är utrustad med den vetenskapliga metoden – kan klarlägga revolutionens dynamik. Insiktsfullt tänkande är i allmänhet inte betraktande, utan aktivt. Ett inslag av vilja är oundgängligt för att tränga in i naturens och samhällets hemligheter. Precis som en kirurg, på vars skalpell en människas liv beror och som ytterst noggrant skiljer på olika vävnader i en organism, är en revolutionär, om han har en seriös inställning till sin uppgift, tvungen att med sträng noggrannhet analysera strukturen i samhället, dess funktioner och reflexer.

För att förstå det nuvarande kriget mellan Japan och Kina måste man ta den andra kinesiska revolutionen som utgångspunkt. I båda fallen möter vi inte bara identiska sociala krafter, utan också ofta samma personer. Det är nog att säga att personen Chiang Kai-shek intar en central plats i denna bok. När dessa rader skrivs är det fortfarande svårt att se när och på vilket sätt det sino-japanska kriget kommer att sluta. Men resultatet av den nuvarande konflikten i Fjärran östern kommer i vilket fall som helst att få en tillfällig karaktär. Det världskrig som med oemotståndlig kraft närmar sig kommer att ompröva det kinesiska problemet ihop med alla andra av den koloniala dominansens problem. För det är just detta som andra världs-

¹ 1938 års originalupplaga av Isaacs bok (på engelska) finns på webbplatsen marxists.org: [Tragedy of the Chinese Revolution](http://marxists.org/archive/isaacs/1938/01/05.htm) Marxistarkivet har påbörjat översättning av denna klassiker till svenska, se: [Harold R. Isaacs: Den kinesiska revolutionens tragedi](http://marxistarkivet.se). Dessutom finns ett utdrag ur 1961 års upplaga på [marxistarkivet](http://marxistarkivet.se): [Den kinesiska revolutionens tragedi - kap3 1961](http://marxistarkivet.se).

krigets verkliga uppgift kommer att bestå av: att på nytt dela upp planeten i enlighet med de nya relationerna mellan de imperialistiska krafternas. Den viktigaste stridsarenan kommer naturligtvis inte att vara området kring det lilla badkaret Medelhavet, eller ens kring Atlanten, utan Stilla havs-bassängen. Det viktigaste objektet i kampen kommer att vara Kina, som omfattar cirka en fjärdedel av mänskligheten. Sovjetunionens öde – det andra stora som står på spel under det kommande kriget – kommer också till viss del att avgöras i Fjärran östern. Som förberedelse inför denna konflikt mellan titaner försöker Tokyo nu att försäkra sig om största möjliga övningsfält på den asiatiska kontinenten. Storbritannien och USA förlorar inte heller någon tid. Man kan dock med säkerhet förutsäga – och detta har i huvudsak tillkännagivits av de nuvarande framtidskreatörerna – att världskriget inte kommer att bli det slutliga avgörandet: det kommer att följas av en ny serie revolutioner som inte bara kommer att ompröva krigets följder utan alla de egendomsförhållanden som ger upphov till krig.

Historien är ingen pacifist

Detta perspektiv, måste vi erkänna, är mycket långt ifrån idylliskt, men Clio, historiens musa, var aldrig medlem i Damernas fredsförening. Den äldre generationen som genomled kriget 1914-18 löste inte en enda av dess uppgifter. Den lämnade krigets och revolutionernas bördor i arv till den nya generationen. De mest avgörande och tragiska händelserna i mänsklighetens historia har ofta marscherat sida vid sida och de kommer definitivt att utgöra bakgrunden till de kommande decennierna. Det återstår bara att hoppas att den nya generationen, som inte lättvindigt kan frigöra sig från de villkor man ärvt, åtminstone har lärt sig att bättre förstå epokens lagar. För att bekanta sig med den kinesiska revolutionen 1925-27 kan man i dag inte hitta en bättre guide än denna bok.

Trots den anglosaxiska andliga skaparkraftens odiskutabla storhet, är det uppenbart att revolutionernas lagar är minst förstådda just i de anglosaxiska länderna. Förklaringen till detta ligger å ena sidan i det faktum att revolutioner i dessa länder försiggick för länge sedan och hos officiella "sociologer" väcker nedlåtande leenden, precis som barnsliga upptåg. Å andra sidan är pragmatismen, som är så typisk för anglosaxiskt tänkande, inte det minsta användbar för att förstå revolutionära kriser.

Den engelska revolutionen på sextonhundratalet, liksom den franska på sjuttonhundratalet, hade till uppgift att "rationalisera" samhällets struktur, dvs. rensa det från feudala stalaktiter och stalagmiter, och underställa det den fria konkurrens lagar, vilket i denna epok verkade betyda lagar av "sunt förnuft". Därigenom iklädde sig den puritanska revolutionen en biblisk kostym, och avslöjade därvid en rent infantil oförmåga att förstå sin egen betydelse. Den franska revolutionen, som hade stort inflytande på det progressiva tänkandet i USA, vägledades av den rena rationalismens formler. Det sunda förnuft som fortfarande skräms av sig självt och döljer sig bakom bibliska profeter, eller det sekulära sunda förnuft som ser på samhället som en produkt av ett rationellt "kontrakt", ligger ännu idag till grund för det anglosaxiska tänkandet inom filosofi och sociologi.

Men det reella historiska samhället har inte konstruerats efter ett rationellt "kontrakt", som Rousseau menade, inte heller enligt Benthams princip om det "högsta goda", utan har utvecklats "irrationellt", på grundval av motsägelser och motsättningar. För att en revolution ska bli oundviklig måste klassmotsättningarna skärpas till bristningsgränsen. Det är just detta historiskt ofrånkomliga konfliktkrav, som varken beror på god eller dålig vilja utan på det objektiva samspelet mellan klasserna, som gör revolutionen, såväl som kriget, till det mest dramatiska uttrycket för den historiska processens "irrationella" grund.

"Irrationell" betyder dock inte godtycklig. Tvärtom, under de molekylära förberedelserna av revolutionen, under dess explosion, under dess upp- och nedgång, gömmer sig en djup inre lagbundenhet som går att förstå och i huvudsak förutse. Det har sagts mer än en gång, att

revolutionen har sin egen logik. Men det är inte Aristoteles logik, och ännu mindre den pragmatiska ”sunt förnuft”-logiken, Det är en högre form av tänkande: utvecklingens och dess motsägelser logik, dvs. dialektiken.

Den anglosaxiska pragmatismens halsstarrighet och fientlighet mot dialektiskt tänkande har sina materiella orsaker. Precis som en poet inte kan förvärva dialektiken via bokstudier utan egna personliga erfarenheter, så är ett välordnat samhälle, obekant med konvulsioner och vant vid oavbrutna ”framsteg”, oförmöget att förstå sin egen utvecklings dialektik. Det är emellertid alltför uppenbart att detta privilegium i den anglosaxiska världen tillhör det förflutna. Historien är beredd att ge Storbritannien såväl som USA allvarliga lektioner i dialektik.

Den kinesiska revolutionens karaktär

Författaren till denna bok försöker inte härleda den kinesiska revolutionens karaktär från *a priori*-definitioner eller historiska analogier, utan från det kinesiska samhällets aktuella struktur och från dess inre krafter dynamik. I detta ligger bokens främsta metodologiska värde. Läsaren kommer inte bara att få en mer mångfacetterad bild av händelsernas utveckling, utan – vad som är viktigare – kommer att lära sig förstå deras huvudsakliga sociala drivkrafter. Endast på detta sätt är det möjligt att korrekt bedöma politiska program och de kämpande partiernas paroller – vilka, även om de varken är oberoende eller i den slutliga analysen avgörande faktorer i processen, dock är dess mest framträdande uttryck.

I sina omedelbara mål är den ofullbordade kinesiska revolutionen ”borgerlig”. Denna term, som bara används som ett eko av de borgerliga revolutionerna i det förflutna, hjälper oss emellertid mycket lite. För att inte den historiska analogin ska förvandlas till en tankens tvångströja, måste man undersöka den mot bakgrund av en konkret sociologisk analys. Vilka är de klasser som strider i Kina? Vilka är klassernas inbördes relationer? Hur och i vilken riktning håller dessa relationer på att förändras? Vilka är den kinesiska revolutionens objektiva uppgifter, dvs. de som dikteras av utvecklingens gång? På vilka klassers axlar vilar dessa uppgifters lösning? Med vilka metoder kan de lösas? Isaacs bok ger svar på just dessa frågor.

Koloniala och halvkoloniala – och därmed underutvecklade – länder, vilka omfattar den absolut största delen av mänskligheten, skiljer sig oerhört från varandra i sin grad av efterblivenhet. De representerar en historisk stege från nomadism, och även kannibalism, upp till de mest moderna industriella kulturer. Kombinationen av ytterligheter av en eller annan grad kännetecknar alla dessa länder. Efterblivenhetens hierarki, om man får använda ett sådant uttryck, bestäms emellertid av den specifika vikten av barbari och kultur i varje kolonialt land. Ekvatorialafrika ligger långt efter Algeriet, Paraguay efter Mexiko, Abessinien efter Indien och Kina. Med sitt gemensamma ekonomiska beroende av imperialismens metropoler, har deras politiska beroende i vissa fall karaktären av öppet kolonialt slaveri (Indien, Ekvatorialafrika), medan det i andra är dolt av en illusion av statligt oberoende (Kina, Latinamerika).

Efterblivenheten finner sitt mest organiska och grymma uttryck i förhållandena inom jordbruket. Inget av de nämnda länderna har genomfört den demokratiska revolutionen i någon högre grad. Halvdana jordreformer slukas upp av halvt livegna relationer, och dessa reproduceras oundvikligen i fattigdomens och förtryckets mylla. Barbariet inom jordbruket går alltid hand i hand med bristen på vägar, provinsiell isolering, med ”medeltida” politisk uppsplittring och avsaknad av nationellt medvetande. Utrotningen av resterna av gamla sociala relationer och den moderna feodalismens avlagringar är den viktigaste uppgiften i alla dessa länder.

Jordbruksrevolutionens genomförande är emellertid otänkbar utan att man avskaffar beroendet av den utländska imperialismen, vilken med ena handen implanterar kapitalistiska relationer och samtidigt med den andra stödjer och återskapar alla möjliga sorters slaveri och liv-

egenskap. Kampen för demokratisering av sociala relationer och skapandet av en nationell stat kommer på så sätt att utan avbrott övergå i ett öppet uppror mot den utländska dominansen.

Historisk efterblivenhet innebär inte att det kommer att ske en enkel kopiering av utvecklingen i utvecklade länder, som England eller Frankrike, med en försening på ett, två eller tre århundraden. Den skapar en helt ny ”kombinerad” samhällsformation, där den senaste kapitalistiska tekniska utvecklingen och strukturerna rotar sig i feodala eller för-feodala barbariska relationer, omvandlar och betvingar dem och skapar märkliga klassrelationer.

Borgerlighetens fientlighet mot folket

Inte en enda av den borgerliga revolutionens uppgifter kan i dessa underutvecklade länder lösas under ledning av den ”nationella” borgarklassen, eftersom denna, med sitt utländska stöd, genast stiger fram som en klass som är främmande för eller fientlig till folket. Varje stadium i dess utveckling knyter den bara närmare till det utländska finanskapitalet, vars agent den i grunden är. Det är koloniernas småborgerskap inom hantverk och handel som först faller offer för den ojämna kampen med utländskt kapital och krymper till en ekonomisk obetydlighet, deklasseras och utarmas. Det kan inte ens föreställa sig att spela en självständig politisk roll. Bondeklassen, den till antalet största men mest isolerade, efterblivna och förtryckta klassen, är förmögen till lokala uppror och partisankrigföring, men kräver ledning av en mer avancerad och centraliserad klass för att kampen ska utvidgas till nationell nivå. Det ligger i sakens natur att ett sådant ledarskap åvilar det koloniala proletariatet, som från sina allra första steg står i opposition, inte bara till den utländska, utan också till den egna nationella borgarklassen.

Ur det gytter av provinser och stammar, som binds samman genom geografisk närhet och en byråkratisk apparat, har den kapitalistiska utvecklingen förvandlat Kina till något som liknar en ekonomisk enhet. Den revolutionära massrörelsen översatte denna växande enhet för första gången till den nationella medvetenhetens språk. I strejkerna, bondeupproren och de militära expeditionerna 1925-1927, föddes ett nytt Kina. Medan generalerna, bundna till den egna och utländska borgarklassen, bara förmådde slita landet i bitar, blev de kinesiska arbetarna fanbärare för en oemotståndlig önskan till nationell enhet. Denna rörelse uppvisar en obestridlig likhet med det franska tredje ståndets kamp mot partikularismen, och med tyskarnas och italienarnas senare kamp för nationellt enande. Men i motsats till de första kapitalistiska länderna, där problemet att uppnå nationell enhet föll på småborgerlighetens lott, delvis under ledning av borgarklassen och ibland godsägarna (Preussen!), är det i Kina proletariatet som vuxit fram som denna rörelses främsta drivkraft och potentiella ledare. Men just därigenom utsatte proletariatet borgarklassen för risken av att ledningen för ett enat fosterland inte skulle hamna i den senares händer. Patriotism har genom hela historien oskiljaktigt varit förenad med makt och egendom. Inför faran har de styrande klasserna aldrig hindrats från att lemlästa sitt eget land så länge de därigenom kunde bevara makten över någon del av det. Det är därför inte alls förvånande att den kinesiska borgarklassen, företrädd av Chiang Kai-shek, 1927 vände sina vapen mot proletariatet, den nationella enhetens fanbärare. Redogörelsen för och förklaringen av denna vändning, som intar en central plats i Isaacs bok, ger nyckeln till förståelsen av såväl den kinesiska revolutionens grundläggande problem som det nuvarande sino-japanska kriget.

Den så kallade ”nationella” bourgeoisin tolererar alla former av nationell förnedring så länge den kan hoppas upprätthålla sin egen privilegierade tillvaro. Men i det ögonblick då utländskt kapital föresätter sig att uppnå total dominans över landets hela rikedom, tvingas den koloniala borgerligheten att påminna sig om sina ”nationella” skyldigheter. Under trycket från massorna kan den t.o.m. finna sig indragen i ett krig. Men detta kommer att bli ett krig som förs mot en av de imperialistiska makterna, den som är minst benägen till förhandlingar, med hopp om att gå i tjänst hos någon annan, mer storsint makt. Chiang Kai-shek kämpar mot de japanska inkräktarna bara inom de ramar som hans brittiska eller amerikanska herrar satt upp.

Endast den klass som inte har något att förlora förutom sina bojar kan föra kriget mot imperialismen och för nationell frigörelse till sitt slut.

Storslagen historisk test

De ståndpunkter som utvecklats ovan om de ”borgerliga” revolutionernas speciella karaktär i historiskt sett sent utvecklade länder, är på intet sätt en produkt av enbart teoretisk analys. Redan före den andra kinesiska revolutionen (1925-1927), hade de utsatts för en storslagen historisk test. Erfarenheterna från de tre ryska revolutionerna (1905, februari och oktober 1917) har lika stor betydelse för nittonhundratalet som den franska revolutionen hade för det artonhundratalet. För att förstå det moderna Kinas öde måste läsaren ha kampen mellan olika uppfattningar inom den ryska revolutionära rörelsen för ögonen, eftersom dessa uppfattningar utövats och fortfarande utövar ett direkt och starkt inflytande på det kinesiska proletariats politik och ett indirekt inflytande på den kinesiska borgarklassens politik.

Det var just på grund av sin historiska efterblivenhet som Tsarryssland blev det enda europeiska landet där marxismen som doktrin och socialdemokratien som parti uppnådde en kraftig utveckling innan den borgerliga revolutionen. Det blev helt naturligt just i Ryssland som frågan om sambandet mellan kampen för demokrati och kampen för socialism, eller mellan den borgerliga och socialistiska revolutionen, underkastades en teoretisk analys. Den förste som i början av artonhundratalet tog itu med detta problem, var grundaren av den ryska socialdemokratien, Plechanov. I kampen mot den s.k. populismen (narodnikerna), en variant av socialistisk utopism, slog Plechanov fast att Ryssland inte hade någon som helst anledning att förvänta sig en privilegierad utvecklingsväg. Liksom de andra ”världsliga” nationerna måste Ryssland genomgå det kapitalistiska stadiet och genom denna väg skulle det förvärva den borgerligt demokratiska regim som var oundgänglig för proletariats fortsatta kamp för socialismen. Plechanov skilde inte bara ut den borgerliga revolutionen som en uppgift åtskild från den socialistiska revolutionen – som han förlade till en obestämd framtid – utan han uppmålade helt olika kombinationer av krafter. Den borgerliga revolutionen skulle genomföras av proletariats i allians med den liberala borgerligheten och bana väg för en kapitalistisk utveckling. Efter ett antal årtionden och på en högre nivå av kapitalistisk utveckling skulle så proletariats genomföra den socialistiska revolutionen i direkt kamp mot borgarklassen.

Lenin reviderade – dock inte omedelbart – denna doktrin. I början av detta århundrade [1900-talet – *Ö anm*], och med mycket större kraft och konsekvens än Plechanov, ställde han jordfrågan som central för den borgerliga revolutionen i Ryssland. Han drog slutsatsen att den liberala borgerligheten inte skulle acceptera expropriation av godsägarnas egendomar och därför skulle sträva efter en kompromiss med monarkin på basis av en författning enligt preussiskt mönster. Mot Plechanovs idé om en allians mellan proletariats och den liberala borgerligheten ställde Lenin idén om en allians mellan proletariats och bönderna. Målet för det revolutionära samarbetet mellan dessa två klasser, menade han, skulle vara upprättandet av ”proletariats och böndernas borgerlig-demokratiska diktatur” som ett verktyg för att rensa det tsaristiska imperiet från dess feodala rester, för att skapa ett system med fria bönder och bana väg för utvecklingen av en kapitalism efter amerikanskt mönster. Lenins formel innebar ett gigantiskt steg framåt genom att den – i motsats till Plechanovs – korrekt angav revolutionens centrala uppgift, nämligen den demokratiska omvandlingen av jordbruket, och lika korrekt skisserade den enda realistiska sammansättningen av klasskrafter som kunde lösa denna uppgift. Men fram till 1917 förblev Lenins tänkande bundet till det traditionella begreppet ”borgerlig” revolution. Liksom Plechanov utgick Lenin från antagandet att först efter att den ”borgerligt-demokratiska revolutionen hade fullbordats” skulle den socialistiska revolutionens uppgifter ställas på dagordningen. I motsats till den legend som senare skapades av epigonerna, ansåg Lenin dock att bönderna efter den demokratiska omvälvningen inte

skulle förbli allierade till proletariatet. Lenin satte sina socialistiska förhoppningar till lantarbetarna och de halv-proletariserade bönder som säljer sin arbetskraft.

En inre motsättning

Den svaga punkten i Lenins uppfattning var den i sig motsägelsefulla idén om ”proletariatets och böndernas borgerligt-demokratiska diktatur”. Ett politiskt block av två klasser vars intressen bara delvis sammanfaller utesluter en diktatur. Lenin underströk själv den grundläggande begränsningen hos ”proletariatets och böndernas diktatur” då han öppet benämnde den *borgerlig*. Med detta ville han säga att proletariatet, för att upprätthålla alliansen med bönderna, måste avstå från att direkt ställa socialistiska uppgifter under den kommande revolutionen. Men, för att vara exakt skulle detta innebära att proletariatet avstod från diktaturen. I så fall, i vems händer skulle den revolutionära makten samlas? I böndernas? Men de är de minst kapabla till en sådan roll.

Lenin lämnade dessa frågor obesvarade ända till hans berömda teser den 4 april 1917. Det var först här som han bröt med den traditionella uppfattningen om den ”borgerliga” revolutionen och formeln ”proletariatets och böndernas borgerligt-demokratiska diktatur.” Han förklarade att kampen för proletariatets diktatur är det enda som garanterar att jordrevolutionen kan slutföras och kan ge de förtryckta nationaliteterna deras frihet. Den proletära diktaturens regim kan emellertid inte, av naturliga skäl, hålla sig inom det borgerliga ägandets ramar. Proletariatets maktövertagande sätter automatiskt upp den socialistiska revolutionen på dagordningen. I detta fall är inte den socialistiska revolutionen åtskild från den demokratiska av någon historisk period, utan den förra är oavbrutet förbunden med den senare, eller för att uttrycka det mer exakt, den socialistiska revolutionen växer organiskt ur den demokratiska. I vilket tempo den socialistiska omvandlingen av samhället ska ske och vilka begränsningar den kommer att möta under den närmaste framtiden beror inte bara på inre, utan också yttre förhållanden. Den ryska revolutionen var bara en länk i den internationella revolutionen. Detta var i stora drag kärnan i den permanenta (oavbrutna) revolutionens begrepp. Det var just detta begrepp som garanterade proletariatets seger i oktober.

Men sådan är historiens bittra ironi: den ryska revolutionens erfarenheter var inte till någon hjälp för det kinesiska proletariatet, utan blev tvärtom, i sin reaktionära förvrängda form, ett av de viktigaste hindren i dess väg. Epigonernas Komintern började med att för alla länder i Orienten kanonisera formeln ”proletariatets och böndernas borgerligt-demokratiska diktatur”, vilken Lenin, påverkad av den historiska erfarenheten, erkände vara utan värde. Som så ofta i historien tjänade en formel som överlevt sig själv till att dölja ett politiskt innehåll som var den direkta motsatsen till det som formeln ursprungligen stod för. Den revolutionära alliansen mellan arbetar- och bondemassorna, som stadsfästes genom de fritt valda sovjeterna som direkta aktionsorgan, ersatte Komintern med ett byråkratiskt block av partientra. Rätten att företräda bönderna i detta block gavs oväntat till Guomindang, det vill säga till ett helt igenom borgerligt parti vars huvudsakliga intresse var att bevara den kapitalistiska äganderätten, inte bara vad gäller produktionsmedel utan också jord. Alliansen mellan proletariatet och bönderna utvidgades till ett ”block av fyra klasser”; arbetare, bönder, städernas småborgerlighet och den s.k. ”nationella” bourgeoisien. Med andra ord, Komintern började åter använda en av Lenins kasserad formel endast för att öppna vägen för Plechanovs politik, och därtill i en maskerad och därför mer skadlig form.

För att rättfärdiga proletariatets politiska underordning under borgerligheten, hävdade Kominterns (Stalin, Bucharin) teoretiker att det imperialistiska förtrycket tvingade ”alla progressiva krafter i landet” att bilda en allians. Men detta var just de ryska mensjevikernas argument på sin tid, med den skillnaden att i deras fall imperialismens plats intogs av tsarismen. I själva verket innebar det kinesiska kommunistpartiets underkastelse under

Guomindang en brytning med massrörelsen och ett direkt förräderi mot dess historiska intressen. På detta sätt förbereddes den andra kinesiska revolutionens katastrof under Moskvas direkta ledning.

Den ryska marxismens betydelse

För många politiska källborgare, som i politiken är benägna att ersätta vetenskaplig analys med ”sunt förnuft”-gissningar, framstod kontroversen bland de ryska marxisterna om revolutionens karaktär och klasskrafternas dynamik som ren skolastik. Historien visade emellertid att den ryska marxismens ”doktrinära formler” var av avgörande betydelse. De som ännu idag inte har förstått detta kan lära sig en hel del av Isaacs bok. Kommunistiska internationals politik i Kina visade övertygande vad den ryska revolutionen skulle ha utvecklats till om mensjeviker och socialistrevolutionärerna inte i tid hade skuffats åt sidan av bolsjevikerna. I Kina har teorin om den permanenta revolutionens bekräftats ännu en gång, denna gång inte genom en seger, utan genom en katastrof.

Det skulle naturligtvis vara oriktigt att jämställa Ryssland och Kina. Trots alla viktiga gemensamma drag är skillnaderna alltför uppenbara. Men det är inte svårt att övertyga sig om att dessa skillnader inte försvagar, utan tvärtom stärker bolsjevismens grundläggande slutsatser. I viss bemärkelse var också det tsaristiska Ryssland ett kolonialt land, vilket fann sitt uttryck i det utländska kapitalets dominerande roll. Men den ryska borgerligheten ägde ett ojämförligt större oberoende från utländsk imperialism än den kinesiska. Ryssland var självt ett imperialistiskt land. Med all sin torftighet hade den ryska liberalismen ändå betydligt starkare traditioner och större bas än de kinesiska. Till vänster om liberalerna fanns mäktiga småborgerliga partier, revolutionära eller semi-revolutionära i förhållande till tsarismen. Socialistrevolutionärernas parti lyckades uppbära betydande stöd bland bönderna, främst från dess övre skikt. Det socialdemokratiska (mensjevik-) partiet samlade breda kretsar inom städernas småborgerlighet och arbetararistokrati. Det var just dessa tre partier – liberaler, socialistrevolutionärer och mensjeviker – som sedan länge förberett och 1917 slutligen bildade en koalition som visserligen ännu inte kallades folkfront, men som hade alla dess egenskaper. I motsats till detta intog bolsjevikerna, strax före revolutionen 1905, en oförsonlig inställning till den liberala borgerligheten. Denna politik, som nådde sitt högsta uttryck i ”defaitismen” 1914-1917, gjorde att bolsjevikpartiet kunde erövra makten.

Skillnaderna mellan Kina och Ryssland, den kinesiska borgerlighetens ojämförligt större beroende av utländskt kapital, avsaknaden av oberoende revolutionära traditioner inom småborgerligheten, den massiva tillströmningen av arbetare och bönder under Kominterns fanor, krävde en ännu oförsonligare politik – om möjligt – än den som drevs i Ryssland. Men på Moskvas kommando avsåg Kominterns kinesiska sektion marxismen, och godtog de reaktionära skolastiska ”Sun Yat-sen-principerna”, inrättade sig i Guomindangs led och underställde sig dess disciplin. Med andra ord, det gick mycket längre när det gällde att underordna sig borgerligheten än de ryska mensjeviker eller socialistrevolutionärerna någonsin gjorde. Samma ödesdigra politik upprepas nu under det japanska krigets villkor.

Nya metoder för byråkrati

Varför kom den byråkrati som växt fram ur bolsjevikrevolutionen att i Kina, såväl som i hela världen, tillämpa metoder som var helt motsatta bolsjevismens? Det skulle vara allt för ytligt att besvara denna fråga med hänvisning till den ena eller andra personens oförmåga eller okunnighet. Frågans kärna ligger i detta: med de nya existensvillkoren fick byråkratin nya tänkesätt. Bolsjevikpartiet ledde massorna. Byråkratin började ge dem order. Bolsjevikerna vann ledarskapet genom att korrekt uttrycka massornas intressen. Byråkratin var tvungen att tillgripa kommandon för att säkra sina egna intressen gentemot massornas. Kommandometoden utsträcktes helt naturligt även till Kommunistiska internationals. Ledarna i Moskva

började på allvar föreställa sig att de kunde tvinga den kinesiska borgerligheten att gå till vänster om sina intressen och de kinesiska arbetarna och bönderna att gå till höger om sina, längs de diagonaler som dragits upp i Kreml. Men själva kärnan i revolutionen är att de utsugna såväl som utsugarna försvarar sina intressen med de mest extrema metoder. Om fientliga klasser skulle röra sig längs diagonaler, skulle det inte behövas något inbördeskrig. Beväpnad med oktoberrevolutionens och Kommunistiska internationalens auktoritet, för att inte tala om outtömliga ekonomiska resurser, omvandlade byråkratin det unga kinesiska kommunistpartiet från en drivkraft till en broms i revolutionens viktigaste ögonblick. I motsats till Tyskland och Österrike, där byråkratin kunde lägga en del av ansvaret för nederlaget på socialdemokratin, fanns ingen sådan i Kina. Komintern hade monopol på att fördärva den kinesiska revolutionen.

Guomindangs nuvarande herravälde över en betydande del av det kinesiska territoriet skulle ha varit omöjligt utan den kraftfulla nationella revolutionära massrörelsen 1925-1927. Massakern på denna rörelse koncentrerade å ena sidan makten i händerna på Chiang Kai-shek, men å andra sidan dömde den honom till halvmesyrer i kampen mot imperialismen. Förståelsen av den kinesiska revolutionens förlopp har på detta sätt en avgörande betydelse för förståelsen av det sino-japanska krigets utveckling. Föreliggande historiska arbete får därigenom den största *aktuella* politiska betydelse.

Krig och revolution kommer att sammanflätas under Kinas närmaste framtid. Japans mål, att för alltid, eller åtminstone för lång tid framöver förslava detta gigantiska land genom att dominera dess strategiska centra, kännetecknas inte bara av girighet utan av tråskallighet. Japan har kommit alldeles för sent. Sönderslitet av inre motsättningar kan Mikados imperium inte upprepa historien om Storbritanniens uppstigande. Å andra sidan har Kina avancerat långt förbi sexton- och sjuttonhundratalets Indien. Gamla koloniala länder utkämpar idag med allt större framgång en kamp för nationell självständighet. Även om det nuvarande kriget i Fjärran Östern skulle sluta med Japans seger, och även om segraren under de närmaste åren själv kunde undgå en inre katastrof – och varken det ena eller det andra är det minsta säkert – skulle under dessa historiska villkor Japans dominans över Kina bara bestå under en mycket kort period, kanske bara de få år som krävs för att ge en ny impuls till det ekonomiska livet i Kina och att ännu en gång mobilisera landets arbetande massor.

De stora japanska trusterna och koncernerna följer redan i arméns kölvatten för att dela upp det ännu osäkrade bytet. Tokyo-regeringen försöker reglera de ekonomiska kretsarnas aptit för att de inte ska riva norra Kina i bitar. Om Japan skulle lyckas behålla sina erövrade positioner under årtionden, skulle detta framför allt innebära en intensiv industrialisering av norra Kina för den japanska imperialismens militära intressen. Nya järnvägar, gruvor, kraftverk, gruv- och metallurgiska företag och bomullsodlingar skulle snabbt poppa upp. Polariseringsen av den kinesiska nationen skulle få en febrig impuls. Nya hundratusentals och miljontals kinesiska proletärer skulle mobiliseras på kort tid. Å andra sidan skulle den kinesiska borgerligheten hamna i ett allt större beroende av japanskt kapital. Ännu mindre än tidigare skulle den kunna stå i spetsen för ett nationellt krig, och ännu mindre en nationell revolution. Ansikte mot ansikte med den utländska inkräktaren skulle det stå ett numerärt större, socialt förstärkt, politiskt moget kinesiskt proletariat, förutbestämt att leda den kinesiska byn. Hatet mot den utländska förslavaren är ett mäktigt revolutionär cement. Den nya nationella revolutionen kommer, måste man hoppas, att föras upp på dagordningen redan under den nuvarande generationens livstid. För att lösa de uppgifter som åvilar det kinesiska proletariatets förtrupp, måste denna grundligt tillägna sig den kinesiska revolutionens lärdomar. Isaacs bok kan här vara till oersättlig hjälp. Det återstår bara att hoppas att boken kommer att översättas såväl till kinesiska som till andra främmande språk.

Coyoacán, D.F., 1938

Översättning: *B. Svensson*

Till innehållsförteckningen för artikelsamlingen [Trotskij om Kina](#)